

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Голос адыга

макъ

1923-рэ ильесим
гъэтхапэм
къышегъэжьаъу къыдэкъы

№ 178 (21191)

2015-рэ ильес

Гъубдж
ЮНЫГЬОМ и 20

къыхэтутыгъэхэр ыкли
нэмыйкъ къэбархэр
тисайт ижъүбөтээтих
WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээст

112

Мэфэкъымкъэ къафэгушыагъ

2016-рэ ильесим Юныгъом и 18-м тикъэралыгъо щылэгъэ
хэдзынхэм Урысые политическэ партиеу «Единэ Россилем»
теклонигъэр къызэрещыдихыгъэм фэгъэхыгъэ мэфэкъ¹
зэхахъэу тыгъуасе щылагъэм хэлэжьагъ Адыгэ Республикэм
и Лышъхъэу Тхъакуущынэ Аслъан.

Іофтхъабзэм джащ фэдэу къе-
къонлагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет
— Хасэм и Тхъаматэ, депутатхэр, ми-
нистрэхэм я Кабинет хэтхэр, муни-
ципальнэ гъэпсыкъэ зиэ «Къалэу Мые-
куупэ» ипащэу Александр Нароли-
ныр, нэмийхэри.

Къэлэ гутчэ паркым щыкогъэ зэ-
хахъэм цыф бэдээ хэлэжьагъ. Адыгэ
Республикэм и Лышъхъэу Тхъакуущынэ
Аслъан партиеу «Единэ Россилем» хэт-
хэм къафэгушыагъ.

— Лыштэнэгъэ зыфэсшыре цыфхэу
республикэм щылэхъэрэр! Непэ текло-
нигъэу илэмкъэ тызыфэгушорэ партиеу
«Единэ Россилем» Урысыем и Прези-
дентэу Владимир Путиним игукъэклэ
зэхашгэягъ, — къыуагъ Тхъакуущынэ
Аслъан. — Адыгэ Республикэм иэко-
номикэ хэхъонигъэхэр ышынхэмкъэ
зиштуагъэ къакторэр партиеу «Единэ
Rossiier» ары. Мы мафэхэм щылэгъэ
хэдзынхэм республикэу Къырым зэ-
рахэлэжьагъэр зэрэтигуулэр сигушыэ
къыщихээгъэцы сшоигъу.

Владимир Путиним цыфхэм закы-
фигъази непэ тикъэралыгъо щылэу-

хэрэм зэрифэшьушэу псэукъэ дэгү
ямылэми, зэкъотхэу партиеу «Единэ
Rossiлем» гоуцохэм ылээхэй юфыгью
ялэхэр зэрэзэшуахын алъэкъыштыр
игушыэ къызэрэшхигъэштыр Тхъакуущынэ
Аслъан зэхахъэм къеклонлагъэх
хэм агу къыгъэкижьыгъ.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарож-
нэр, муниципальнэ гъэпсыкъэ зиэ «Къалэу Мыекуупэ» ипащэу Александр Наролинир,
нэмийхэри зэхахъэм къеклонлагъэхэм къафэгушыагъэх. Мэфэкъ
Іофтхъабзэр концерткэ лягъэктэгъ.

Гъонэжъыкъо Сэтэнай.
Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Пэшторыгъэшь зэфэхысыжъхэр ашыгъэх

Адыгэ Республикэм и
Лышъхъэу Тхъакуущынэ
Аслъан АР-м хэдзынхэмкъэ и
Гупчэ комиссие и Тхъаматэу
Сэмэгү Нурубий дыриэгъэ
зэйукъэгъум Урысые
Федерацием и Къэралыгъо
Думэ ихэдзынхэм
афэгъэхыгъэ пэшторыгъэшь
къэухэм щатегуущыагъэх.

Хэдзынхэр Адыгэим щызэхэшагъэ
зэрэхъугъэм, тхъаусых тхылхэр къау-
лагъэхэм АР-м и Лышъхъэу къэупчыагъ.

Сэмэгү Нурубий къызэрэхигъэшыгъэм-
къэ, АР-м и Къэралыгъо Совет —
Хасэм ядепутатхэр Адыгэим щых-
дээгъэх. Аш нэмийхэу чылгээ мэхь-
нэ зиэ кампаниехэри щызэхашагъэх.
Республикэм щылэурумэ япроцент
53-м ехүр хэдзынхэм къякторэр. УФ-м
и Къэралыгъо Думэ идепутат хуунхэм-
къэ зыкъэзигъэлэгъуагъэхэр штэмэ,
зы мандат зиэ хэдзыгээ коу N 1-
мкъэ кандидатэу Владислав Резник
Адыгэим ихэдээкло 100651-мэ е про-
цент 55,22-мэ дырагъэштагъ. Федералынэ
партийнэ списокхэмкъэ амакъэхэр мыш
фэдэу атогошагъэхэ хуугъэ: партиеу
«Единэ Россилем» — нэбгырэ 108778-
рэ е процент 59,45-рэ, КПРФ-м —

24456-рэ е процент 13,37-рэ, ЛДПР-р
— 23158-рэ е процент 12,66-рэ, партиеу
«Справедливая Россия» зыфилорэм —
8833-рэ е проценти 4,83-рэ, Урысые-
ем икоммунистхэр — проценти 2,23-
рэ, пенсионерхэм япартie — процент
1,35-рэ, «Родинэм» — процент 1,13-
рэ. Адрэ политическэ партиехэм якъэ-
гээлээйонхэр зы процентим нэсыгъэп.
Адыгэим хэдзынхэр тэрээз щыкъуагъэ-
къэ алъытагъ.

Хэдзынхэр окюофэ хэбзэгъуцугъэр
зэрэукуагъэр къызыгъуцугъэр тхылхэр
къялэкъэхъагъэхэр зэкъэ Гупчэ комис-
сием зэхифыгъэх, ахэр къызыгъуцугъы-
къыгъэхэм хэбзэгъуцугъэм диштэу джэ-

уатхэр аратыжыгъэх. Хэдзыгээ чылгээ
N 123-м щыкъогъэ голосованием за-
коныр щаукуагъэр къызэрэшхагъэ-
шыгъэхэм къыхэкъыкъэ, аш икэуххэр ха-
мылытэнхэу унашьо ашыгъ.

Сэмэгү Нурубий къызэрэхигъэшыгъэм-
къэ, АР-м и Къэралыгъо Совет —
Хасэм идепутатхэм яхэдзынхэм зэ-
фэхысыжъхэр афэхъугъэхэр шлэхэу къэ-
нэфэштых.

АР-м и Лышъхъэу республикэм хэ-
дзынхэмкъэ и Гупчэ комиссие и Тхъа-
матэ хэдзынхэр дэгүу зэрэхуялхэмкъэ
зэрэфэрэзэр риуагъ, иоффшэн тапэх
гъэхъагъэхэр щишигъэхэу фэлъэуагъ.

ТХАРКЬОХЬО Адам.

АР-м и Лышъхэ Хэдзынхэм ахэлэжьагъ

Тхакуущын Аслын цыфхэр хэдзынхэм зэрэхлэжэхэрээм зыщигъозагъ, лыпльяклохэм хэукононгээ горе кыхагъяшынэ кэзүчагъ. Бюллетенүүр кырати, ымакъэ зет нэуж республикэм юф щызышшэрэв кэвэрлэгээгээс амалхэм ялтыклохэм АР-м и Лышъхэ къадэгушыагъ.

— Республиком щыпсэухэрэр хэдзынхэм участкэхэм къяклохэнхэшь,

амакъэ атынэу закынфэсэгъазэ. Аш пае хэти амалышуухэр іэклэль. Тикъэралыгъо, тиреспублике щыхуурэм нэбгырэ пэпчь илах хэльянымкэ, ти неуцырэ мафэ зыфэдэштимкэ хэдзынхэм мэхъяншхо яи, — кыгуагъ Тхакуущын Аслын.

АР-м хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие кызэртигъэмкэ, хэдзынхэр зыщаублагъэм кыщигъяжьаагъ республикэм хэукононгээ щагъэунэфыгъэп. Пчэдьжым сыхьатыр 8.00-м хэдзынхэм участкэ

блэкыгъэ тхуаумафэм, Іоныгъом и 18-м, Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэрэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ ядепутатхэм яхэдзынхэм щыагъяжъэ Адыгэ Республикэм и Лышъхэу Тхакуущын Аслын ахэлэжьагъ. Мыекъуапэ игурит еджаплэхэм ашыщ кыщизэуахыгъэ хэдзынхэм участкэм пчэдьжым жьеу къяклохъяа зымакъэ зытыгъяжъэм республикэм ипащэ ашыщ.

264-мэ япчъэхэр кызэуахыгъэх, комиссиехэм яофшшэн рагъяжьагъ. Ахэм япшьэрьтхэр зерагъэцаклохэрэм лыпльягъэх іэклыб къэралхэм къарыкыгъэ лыклохэр, граждан обществэм хэхьонгээ егъешыгъэнимкэ ыкли цыфым ифитынгъяжъэмкэ УФ-м и Президент дэж щызэхашгъэ Советын иофишиш куп хэтхэм ашыщхэр, хэдзынхэм ахэлэжьэрэ политическе партиехэм ыкли кандидатхэм яцыхъяшшэгъухэр.

Шыгуу къэдэгъяжыкын, УФ-м и Федеральнэ Зэлукэ и Къэралыгъо Думэм ядепутатхэр, АР-м и Парламент ядепутатхэр Іоныгъом и 18-м хадзыгъэх. Джащ фэдэу республикэм имуници-

**Владислав Резник:
«Зымакъэ сферэзитыгъяжъэм, къыздезыгъяштагъэхэм сафэрэз»**

— Адыгэ Республикэм щыпсэухэр лытэнгыгъэ ыкли шыхъялафэ зыфэшыхъяэр. УФ-м и Къэралыгъо Думэм ядепутатхэм яхэдзынхэм ахэлэжьагъяжъэм, зымакъэ сферэзитыгъяжъэм, іэлпэгъту кысфэхъягъэ пстэуми инэу синэрафэрэзэр яслюмэ сшлюгъу. Хэдзаклохэм сэри, партиеу «Единэ Россиеми» цыхъэу кытгашыгъяа къэзгъяшшыпкъяжын, республикэм щыпсэухэрэм ягумэкыгъохэр зэхфыгъэнхэм, амалэу щылэмкэ сишувагъэ язгъяжын, сишувагъэ ѿлыгъяшт. Тызэготэу юф зедатшэмэ, Ѣыкагъяэр эдэгъэзжыгъяжъэ хуушт. Аш пае Адыгэйим имуниципалитетхэм зэклэми сиприемнэхэр къащизэлусхыщых, гумэкыгъэ зилэ цыфхэр аш къяклохэнхэ амал яшт. Ныбджэгъухэр, джыри зэ «тхашууегъэпсэу» шъосэло, — кыгуагъ В. Резник.

пальне образованихэм япашхэм яхэдзынкэ юфхъэбээ 11, чыпэ зыгъэйорышэжынхэмкэ лыкло органхэм ядепутатхэм яхэдзын кампание 16 Адыгэйим щызэхашгъагъ.

ТХАРКЬОХЬО Адам.

Урысые Федерацием и Президент дэж щызэхэштэгъэ Советын хэтхэм ашыщхэм Адыгэйим и Лышъхэ алукаагъ

Граждан обществэм хэхьонгээ егъешыгъэнимкэ ыкли цыфым ифитынгъяжъэмкэ Урысые Федерацием и Президент дэж щызэхэштэгъэ Советын иофишиш куп итхамэтэгью Игорь Борисовынрэ цыфхэм хэдзынхэмкэ яфитынгъяжъэр къэххумэгъэнхэмкэ Ассоциации «Гражданский контроль» зыфилорэм итхаматэу Михаил Полянскэмрэ Адыгэйим щылаагъэх.

Ионыгъом и 17-м Адыгэйим и Лышъхэ Адыгэ Республиком и Правительствэ и Унэ

— Адыгэ Республикэм сидигуу хэдзын юфхъабзэхэр дэяюу щызэхашгъэ. Неги тапашхъэ пшьэрьтлэу итыр хабзэр мыукиогъэнир, шхъэхийгъэу хэдзынхэр зэхэштэгъэнхэр ары. Федеральнэ хэбзэгъэуцгъэм диштэу, Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссиеэр хэбзэхуумэко къулукъухэмрэ тырягъусэу юф тэшэ, — кыгуагъ Тхакуущын Аслын.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие итхаматэу Сэмэгү Нурбый зэрэхин

нгъэ егъешыгъэнимкэ ыкли цыфым ифитынгъяжъэмкэ Урысыем и Президент дэж щызэхэштэгъэ Советын иофишиш къизэралуагъэмкэ, ахэр Адыгэйим ихэдзынхэмпэ чыпэ заулэхэм ашылаагъэх, хэдзынхэм зэрафэхъязэрхэр зерагъэшшэгъ, общественностью, хэдзэко комиссиехэм, партиехэм ялтыклохэм зэдэгушыагъэх.

— Республикэм хэдзынхэм дэгъоу зафигъэхъязыгъэу тэлъйтэ. Хэдзынхэм чыпэхэм цыфхэм щынэгъончагъэ ялэнэр къащыдалытагъ, унэ тэгээлсэхъяагъэхэри къагъотогъэх, хэдзынхэм альыпльхэрэм юф ашлэнимкэ амал дэгъухэр арагъэгъотогъэх. Аш нэмийкэу республикэм хабзэр щамукионимкэ ишикагъэ амалхэр зэрхъяагъэх, — кыгуагъ Урысыем и Президент дэж щызэхэштэгъэ Советын иофишиш куп

итхамэтэгью Игорь Борисовын.

Зигуу къэтшыгъэ Советын иофишиоу Михаил Полянскэм Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие иофишиш дэгъоу зэрэхэштагъэр, ашкэ тхахуусхэр зэрэшмыиэхэр хигъяунэфыгъыгъ.

Шыгуу къэтэгъяжыкы: Урысыем и Президент дэж щызэхэштэгъэ Советын иофишиш куп хэтхэм цыфхэм хэдзынхэмкэ яфитынгъяжъэр заукъохэкэе зэмийзэгъынгъэхэу къэхъун ылъэкыщхэм яхылпэгъэ къэбархэр аугъоих, Урысыем ишьолыр заулэхэм аш фэдэ зэмийзэгъынгъэхэр аш дэгъэзжыгъяжъэмкэ юпилэгъэ афэхъу. Иофишиш куплым зэшүүхъяжъэр зыщизэфхысыжыгъэ доклад ылжкэ Урысыем и Президент іэклагъэхьшт. Хэдзын юфхъабзэхэм ялъэхъан зэмийзэгъынгъэхэр къызыхъяжъэр ыкли ахэр къэмыхъунхэмкэ амалэу зэрхъяштхэр аш итыштых.

Сурэхтэр А. Гусевым түрихгъэх.

хэбзэхуумэхъяа щыригъэбэлэгъяжъэх. Джащ фэдэу зэлүкэгъум хэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие итхаматэу Сэмэгү Нурбыйрэ Адыгэ Республикэм цыфхэм яфитынгъяжъэр къэххумэгъэнхэмкэ и Уполномочен нэу Анатолий Осокинимрэ.

Адыгэ Республикэм цыфхэм ифитынгъяжъэмкэ и Уполномочен нэу Анатолий Осокиним къызэралуагъэмкэ, граждан обществэм хэхьонгээ егъешыгъэнимкэ ыкли цыфхэм ифитынгъяжъэмкэ Адыгэ Республикэм и Лышъхэ дэж щызэхэштэгъэ Советын икупэу улъякунхэм афэгъэзгъэм республикэм юф щешэ. Аш зэрэхигъяунэфыгъыгъэмкэ, хэбзэхуумэко организацитехэм ямехъан зыкъегъэзтэгъэнхэм иамалхэр мыгъэ апэрэу зэрхъяагъэх, цыфхэм хэдзынхэмкэ яфитынгъяжъэр нахышиоу къэххумэгъэнхэм ар фэлорышшэц.

Граждан обществэм хэхьонгээ

Укілэе гэдэжэнүүр — пшъэриль шъхьал

Хэгээгү зэошхом хэтыгъэу, улгээ хылын кызытыращэгъагъа, мамыр щылаакэм игээпсэн хэлэжьагъа, кэлэе гэдэжэ Ioфшыенүүм иветеранэу, тарих щэнэгэхэмкэ кандидатэу Нэпсэу Фазиль Хыисэ ыкъом Адыгэ Республике ишүхъафтын ляаплэу медалэу «Адыгейим и Щитхуузех» зыфиорэр кынфагъэшьошагъ.

Фазиль ильэс 98-рэ кыгъэшлагъ. Кыныбэ зэпичигъ, Ioфшыенүүм щызынаагъэп, зыпыль Ioфыр щитху хэлъэу сидигүүн ыгъэцэклагъ.

Ублээлээ классхом якілэе гаражэй, Фазиль Ioфшыенүүм ежь кызыщыхъугъэ шапсыгъэ куулажэх. Ильэс 15-рэ Адыгэ

джеу Шюнкъ щыригъэжьагъ. Нэужым Адыгейим ыкъи Шапсыгъэ яеджэлэпэ зэфэшхъафхэм япашэу Ioф ышлагъ. 1953 — 1957-рэ ильэсхэм партием и Адыгэ хэку Комитет Ioфшыен зэфэшхъафхэр щигъэцэгъ. Фазиль медалэу «Адыгейим и Щитхуузех» зыфиорэр кын-

къэралыгъо кэлэе гэдэжэ училишым (джы коллежий), ильэс 11-рэ Адыгэ Республике гуманитар ушетынхэмкэ институт пэчэнгэгъэ адзызрихъагъ. Адыгэ къэралыгъо кэлэе гэдэжэ институтын кэлэе гэдэжэ щилэжьагъ. Диссертацие ытхыгъэр кынфагъэшьошагъ, медальхэр, орденхэр, щитхуу тхылхэр бэу илэх.

Нэпсэу Фазили ишхъэгъусэ кыгъо Къэбэртэе-Бэлькъар Республике ит посупле Нартан дэт еджаплэми щилэжьагъэх. Ахэр зызэдэлэпэ-ухэрэр ильэс 70-м къехъугъ. Алхъо Аминэт Къэбэртэе-Бэлькъар университетын хысапламкэ щыригъэдэжагъэх.

Фазиль медалэу «Адыгейим и Щитхуузех» зыфиорэр кын-

зэрератыгъэр Нэпсэу ляаплом игопагъ ыкъи аш ыгъэгушуагъ,

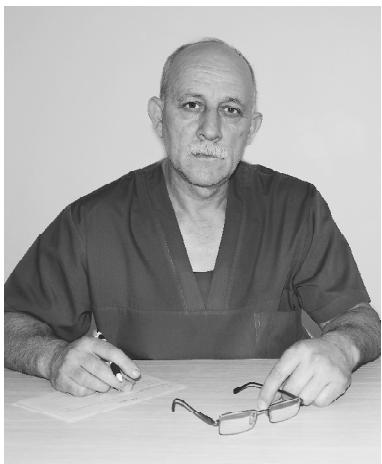
**Плээпкъ
итхыдэжъ
ниГэнүүр
насып икъу**

хы Шүүцэ үүшюм ыс шапсыгъэхэм зэкимми къэбар гушуагъор анэсигъ.

Шапсыгъэхэм я Адыгэ Хасэрэ гъэзетэу «Шапсыгъэм» иредакцие Фазиль фэгушуагъэхэм адьрагъаштэ, ипсауныгъэ кынчмыкэ, щэлгээ илэу джыри бэрэ кынхэтэнэу фэлъялох.

Ныбэ Анзор.

«Сызщызыр съыгъупшэу къихэкъыгъэп»

**Джа гупшысэр сыдигъуу кызыдырихъа-
кыгъ непэ зигугъу
къэтшыщт врач Іспасау Мэкэнэе Юсыф.
Ар Иорданием кызыщы-
хъугъ, щапыгъ, ау
ихекууж кынчыртъ-
зэжыщтым ицихъэ-
тельыгъ.**

Хынэу зыфаехэмкэ кэлэе гаражэй къялчыгъ.

— Цыфхэм сишуагъе язгэ-
кынэу сифай. Иорданием
сыкыщыхъуу нахь мышшими,
сильэпкэгъухэр зыщыпсэурэ
сичыгъуу Адыгейим сисынэу,
аш Ioф щысшынэу сыкъхъолсы,
— кынчыгъ шъеожъые цыкъум.

Едэгэту ильэсхэр Юсыф зэринэкъыгъэх, ау гүхэлтэу ышыгъээр зэблихъуухъыгъэп, ицыгъуу кынчыгъэжъагъуу кынчыгъэх феджнэу туйбитгээгъэтийн ышыгъ.

— Зэгурчын ононгъэу къэралыгъохэм азыфагу ильым кынхэкъе Адыгейим фэгъэхыгъэ къэбэрхэр Иорданием щызэхэт-хыщтыгъэп. Нахьбэрээм зигугуу къашыщтыгъэр Къэбэртэе-Бэлькъар Республике ары, — игуу къэкъыжхэмкэ кынчдэггащ юсыф. — Сидигүү сэ Адыгэ Республике нахь кынспэблэгъагъ, ахыгэ лэпкъын сыйгъупшэу зы тақыкъи кынхэкъыгъэп.

1982-рэ ильэсхэр врач сэнхъятыр зэригъэтоонуу Юсыф Урысыем къэктэй ыкъи Ростов-на-Дону дэт медицинэ

академиц чэхъэ. Ар кынчыгъэх, Адыгэ Республике клиническ сымэдэжэхм хирургиэмкэ интернатурэр, нэужым травматологиэмкэ ординатурэр Москва щиклүгъэх.

— 1991-рэ ильэсхэр Ioф сшынэу езжэжъагъ. А уахтээм кынчегъэжъагъуу Адыгэ Республике клиническ сымэдэжэхм травматологиэмкэ иотделение сышлажъэ, — къеуатэ Юсыф. — Адыгейим кынчэрэзгээзэжыгъэмкэ сыйгъэжъохъуу кынчкыгъэп. Сицыгъуу сыйгъэжъохъуу симурадыгъэр кынчэрэздэхуу гэвээн сирэгушо.

Юсыф янэ-ятхэу Яхъямэ Ламаашре ясабийхэр Иорданием щапыгъэх нахь мышшими, ахыгабзэмрэ лэпкъ шэн-хабзэмэрэ арагъашаагъэх. Зыщыхэ адьгэхэм ятарих сидигүү къэлэцыкъухэм къафалатэштэгъ.

Ioфшын зыргэгъажэй зи-
шогъешхо къезыгъэгъыгъэ Жэ-

нэлэ Заурбий, Болэкъо Махьмуд, Лэпшыкъо Рустын, непэ Ioф зышишээр отделением щилажъэрэ специалистхэм зэрафэрэзэр Юсыф къео.

Зэрылэжъэрэ сэнхъятыр цыфхэм ыгукъэ кынхихыгъэмэ, Ioфшын сидигүү фэчэфэу, гүфэбэнэгъэ хэлъэу егээцакъ. Ыпэкъэ къэтгэгъэ гүшүэхэр Юсыф фэдгээзэнхэ тльэкъыщ. Аш цыфхыгъэ, гүкэгъуныгъэшхо хэлъ. Специалист Ыпэлласэм гъэхъягъэу илэр маклэп, ау постэуми анах ляаплэр цыфхэм яшуульгэу, яшхъэкъэфенгъэ аш кынчилжэгъыгъэр ары.

Мэкэнэе Юсыф врач Іспасау зэрэшгэхим имызакъо, унэгъо дахэ ышлагъ. Ишхъэгъуу Светланэрэ ежыррэ калээрэ пшашъэрэ зэдаплуу. Ахэм ашпээрэ гъэсэнгъэ зэрэгжээтийн, щынэгъэ зэхэсхынэу, згээшэгъонуу синасып кынхыгъ.

Гъонэжкыкъо Сэтэнай.

Министрэ къодыягъэп...

**Сицыгъуу орхыгъэ гукъекъыжхэм
Хъянхъу Адамэ зыщыпсэурэ фэтэрыр
шүкүэ къахэнагъ. А лъэхъаным ар
фыжышьор къебэкъе, хъоо-пшаоу,
дэхэ дэдэу къысшошыщтыгъ. Аш
апэрэу щысльэгъуу Адамэ
ишхъэгъусэу Асает.**

Етланэ
сигукъэ-
кыжхэр а

икъещакъо оркестрэу «Русская удалия»
зэхишагъ, «Налмэсэм» академическ
статус илэхъуагъ.

Зымышэрэм Адамэ зэкэри псынкъу, кын химылтагьоу кынчдэхьоу кынчшошыщтыгъ. Ау культурэм имэхъанэ къэлэтигъэним клочэхшо хильхъагъ, аш илофыгъохэм къэралыгъо гу кынчдэхъархэдэгээзэжыгъэним Ioфыгъо дишагъ. Москва къакъо къэс а зыр ары зыптыгъээр — Адыгейим икултурэ зыкъеэгээтийн, ашкъе Ioфыгъохэм язшэшхъын ренэу үүж итагъ. Коллективхэм апае музикальн Iэмэ-псымэхэр ыщэфын ытъэкийнэм, Адамэ итушогъошхуагъ, Республике иансамблэхэм хэхъоныгъэ ашынын пае лахтедээу ахьщэ къатуулжын ыпшэе ифагъэмэ, Адыгейим дунэе фестивальхэр щызэхашэхэмэ, насыпшоу зыфилтэгъууцтыгъ.

Дэгьюу къэсэшэхъын нэмийк чынчлэхэм къарыгъэ хъакъэхэу Мьеекъуалэ къэклиягъэхэм къалэм икултурнэ щылаакъе зэрагъэшагъоштыгъэр, «Джыри тыкъэкъоц!» зэрэоштыгъэр. Ахэр джыри къакъо. Арыш, Адыгейим икултурэ лъэнэкъо тэрэзкэхэм хэхъоныгъэхэр ешых.

Гум нэсырэ орэдьир

**Москва щызэхашэгъэ шүүшэ-
фондхэм ашыщ горэм иль-
тэгээуу апэрэу Клэнхээ
Нэфсэт щысльэгъунэу, иорэд
къэуакъе зэхэсхынэу, згээ-
шэгъонуу синасып кынхыгъ.**

Нэфсэт орэд кынчэуахэм үүж нылэп ыцэ кынчырауагъэр. Апэрэмкэ, иорэд къэуакъе, ымэкъе ямшыгъуу гучээм нэсээрэм сывзэлжаштагъ, етланэ пшашъэм зэrimыльэгъурэм гу лъистагъ... Орэдьор сильэпкъэгъоу кынчыгъэхэм, сывзэргүүшүагъэм, зэрэзгэшэгъуагъэм гүнэ илэп.

Сэ гу зылтыгъстагъэр Нэфсэт орэд кынчыдилорэр сценэм нахь цыкъу зэрэшгэхъурэр ары. Орэдьор бэрэ седэлнэу хъулагъ, ау игүүсэ артистхэр ялэпэлэсэ-нэгъэкъе аш кынчыгъэхэу сльэгъуагъ. Къасломэ шооигъу адыгэ пшашъэм орэдьо цырэхъуу Монсеррат Кабалье, ежь фэдэу зымьтэгъурэ, ау зиталант пае цыфхэм шхъэкъэфэшхо зыфашырэ Диана Гурцкая ыкъи Хосе Каррерас сценэм адьтээ орэд къа-зэрэдилагъэр. Ильэс заулэкъе узэкъе лэбжээ, Папа Римскэм Нэфсэт лукаагъ, ишынэгъын, сэнхъятыр хихыгъэми гушуагъо ренэу кынчыгъуу, илэпэлэсэ-нэгъэ ренэу хихыгъуу кынчилжэгъ.

Адыгэхъалэ кынчыгъуу шооигъуагъэр Паралимпийске джэгунхэм язэфшэхъын хэлэжьагъ. А къэбарьор зешиэм, зигъэхъазырхын пае охьтэ мэкъе дэд кынчилжэгъэр. Ау гукъо чынчлэхэм хэхъоныгъэ шооигъуагъэр тэжээлээгъурэм гу лъистагъ... Орэдьор сильэпкъэгъоу кынчыгъэхэм, насыпшоу зыфилтэгъууцтыгъ.

Дэгьюу къэсэшэхъын эхь зэшүүхыгъ. Нэфсэт ишынэгъээ, ымьтэгъурэ ошьогум лъагэу дэкъуай парашюткэ къепкъэхыгъ, щынэ зымьшээрэ пшашъэм изекъуакъе цыф мин чынчилжэхэм агъэшэгъуагъ.

Нэфсэт ишынэгъын ары зэрэшишырэ, зэрэшыпсэурэр. Ар ымьшээрэ, ымьтэгъурэ дунаим хэхъаныр, зэнэхъокъу-зэпэуцужышко зыхэль орэдым идуний хэпкъенэу Ѣнэрэп. Шынкъе, Нэфсэт непэ изакъо маклэ, сыда пломэ унагъо илэп, гүсэ ыгъотыгъэгоп. Ау аш ныбдэгъуу дэгүүхэр Тхъэм кынчилжэгъ.

Оперэ орэдьор джыри зыкъигъэлэгъонэу, музикэм ильгэаплэхэм ансынзу къэт. Адыгэу кынчыгъыгъэм ильэпкъ шэн пшашъэр ыпэкъе клонэу «къеуакъе» Европэм исценэхэр зыньюгъ адрэр итэу зэлчиштэнхэм кынчилжэгъ. Музикэр зикъе цыфхэм ашхъацшо кынчилжэгъ, зэхахырэ орэдым яжхыкъа зэтэрилжэу ямьшыгъе макъэм зэлчиштэнхэм.

**Ирина РЕЦОВА.
Зээзидзэхъыгъэр СИХЬУ Гошнагъу.**

Псынащхъэ

Дунейм тет лъэпкъхэм ящищ зыгуэри «лъэпкъщ» кыхухаа нобэ къэсыну къышцэкынтыкъым зи ныбэрэ зи бохшэрэ фіэклэ нэгъуэцли къызыфіемыиуэху зашлэу цыиххэр къызэхэнатэмэ.

Тхъэм и шыкуркъэ, иғащэмий дунейм къытохуэ, щыр щытиху къытхехуэнущ, я щхъэ туэххэр дах күдэй мыхъу, къызыххэр лъэпкъым, а лъэпкъыр къызэрыххукъла щыналь... абыхэм я закуэ — дуней псом фытуэ щылэмкъэ яхуэххуасэ, зи гур ятеубгъуа,

зи гащэр тыхъ яхуэзыщ цыиху щеджашхэр. Лъэпкъ нэшысауз къэлпьтэх хуунуи къышцэкынукъым апхуэдэ цыиххэрэ туэххэрэ дунейм, гащэм яхуэупсэфурэ къемыкъуэклъэпкъыр.

Итланы, апхуэдэ цыиххеми яхэтиж, яшхъемахуэ диг-

гхэм къазэрыххэм єшху, псоми къахъягыкъ цыиху щеджашхэр. Мис апхуэдэ лъагаплъэш щоджэнцыкъу Алий адыгэ литературэм дежкъэ.

Литературэм зыгуэрхэр щызэбгъэпщэн-щызэбгъэшхыныр зыкъомкъи дзыхъщыгъуэджаш икъи нэхъбэм деж ушызыгъауэш, ауэ ар Іэмал нэхъ къаъесбэхэм ящищи, дери мы зэм къыпэткъухынкъым. Араши, зыкли егъэлея хууну дигуэкъым Урысейм и литературэм Пушкинир зэрыххетм хуэдэу, урыс дэтхэнэми ар къызэрыххум хуэдэу, къызэрилпьтэм єшху, щоджэнцыкъу Алий ди литературэм и нэхъ жъантэ дыдэр хуэ-

фащэр къызэрылтагъэсар, дэтхэнэ адыгэми ар и Пушкину зэрыштыр къыжытлэмэ.

Хъэуэ, дэ пасальшхуэ тэфэтелэ зыфіэфіхэм дыхажжну дыхуейкъым икъи жытлэркъым абыхэм къащэнана литературэ юужххэр зэпэшачэу ё зэшхуэзэсчху. Апхуэдепцым, яперауэ, жыжэ унххэсынукъым, адриуэ, Алий хуэдэ цыиху пажым, цыиху къабзэм и пшэмэрэ и щыххымрэ зыкли зыхуэмынкъуэц ар. Ахэр зэшхъ икъи зэшхуэзэс зышир нэгъуэцли: къызиххэлэ лъэпкъхэм я деж щаэ лъытэнгъэхэмкъэ, я гащэмрэ я гащэм къидеклахэмрэ а лъэпкъитым я тхыдэхэм, я литературэхэм

щаэ мыхъэнхэмкъэ, щаубыд щыплэхэр зыхуэдизымкъэ.

Хъэм гъунэжу адыгэхэм кыдит, дигуэлкъым, дигуэхэм я мыхъакуэу, дуней псом зи цээр щаэтын, дэри дызэрылтаплэн усакуэшхуэхэр, ауэ абы щыгъуэми щоджэнцыкъу Алий ипшэклэ къыщтыхуэгъэувынауэ къыщцэкынукъым къэбэрдэй литературэм, суту жылпээм лъэпкъым абы хухиха жъантээр гъуэрыгъуэ шэнткъым, зэлэпах-зэлэпальххэхэм ящищкийм, — уэрыплэу кууплэу и литературэм илэм, дяпекли (Хъэм къабыл ишлээ) илэнхэм къежьвэлэ яхуэхъуа псынащхъэш.

ИУТЫЖ Борис.

Тхыдэм зи цIэ

Къыхэнэ

РСФСР-м и цыихубэ артисткэ ДыщэкI
Клунэ дигуэлкъым и зэфіэзыгъэувахэм, абы и зыужыныгъэм хэльхэнэгъэфI хуэзыщлахэм ящищ.

Сценэр фытуэ зыльагъу щыта ДыщэкI Клунэ и цээр Къэбэрдэй-Балъкъэрим и щэнхабзэмрэ гъуазджэмкъэ и тхыдэм дыщэ хээрхэмкъэ тхаау къыхэнэш. Ар зымыцыху республикэм къигъутэгъуейт. Абы и гащэр хуэгъэспау щыташ театр гъуазджэм гу къабзэрэ пос хэллэлкъэ хуэлжэхъенэм.

1935 гъэм библиотеке лэжигъэм хурагъэдэжэну илтээ 14 ныжымын иту ар Псыхуабэ ягъэкъуаш. Курсым klyahэм спектакль ягъэувауэ, абы егъла Къалмыкъ Бетлэ ДыщэкI къыльыса ролыр зэригээшлээр ирихъауэ жаэж. Уеблэ-

мэ, арэзымэ, Москва щылэ ГИТИС-м игъэлкъуэну къыжриат. Ауэ ДыщэкI щеджар Налыхкъ къалэ дэт театр студиерааш.

1937 гъэм Къэбэрдэй театрээр къызэл уахаш. Япэу сценэм къиххам яхэташ Клунэ. Корнейчук Александр и «Платон Кречет» пьесэм хэт Лидэ и ролыр игъээшлэш абы щыгъуэм.

Клунэ Къэбэрдэй драмэ театром зэрышылэжэа илтээ 65-м къриубыдэу ролыр зэригээшлээр ирихъауэ жаэж. Уеблэ-

щигъу игъээшлэш. Псом хуэмыдэу артисткэм фытуэ ильягъу щыташ анэм и ролыр. Абы нэхъ къехъулайа ю къальытэ Гоголь и «Фызышэм» щигъээшлэш Тихоновэ Агафье, Шолоховым и «Щылэ къэлэта»

тхыгъэм къытращыкъла спектаклем къыхэш Куприяновэ Дарье сымэ я ролхэр. Къыжылапхъэш, комедие, трагедие ролхэм пыльхъэншэу пэльэшту зэрыштыр. Клунэ киноми щыджеугаш. Клыщокъуэ Алим зи сценариитха «Бгы къыгъуэ» фильмым адыгэ фызыжэ Зэрылэ и ролыр арат зратар.

Клунэ театрэм гурэ-псэклэ зэргүбэдэтом и фыщэхэлэш и щхъэйусэу щыга, КъБАССР-м и цыихубэ артист, РСФСР-м щыхъ зиэ и артист, драматург, актер, режиссер Тубай Мухъэмэди.

— Клунэ цыихубэм фытуэ ялъэгъуя, ягу къинэжа артисткэш. Шолохов Михаил и романыкъэ дъэдува «Щылэ къэлэта» спектаклем абы щигъээшлээр илрэ апхуэдизлэх къехъулати, Клунэ колхоз гъунэгъум къикла пэлтэйтэ къыпцигъэххурт. Ар тхыгъупцэнукъым и лэжэгъухэми и ныбжэгъухэми, благъэхэми ихъыхыхэми. ДыщэкI Клунэ и цээр къэлкъуэну щэблээм ящидмыгъэгъупцэну дигуэлэхъэм щыхъ зиэ и лэжъакуэ Фыре Руслан.

УФ-м гъуазджэмкъэ щыхъ зиэ и лэжъакуэ, Урыс тэтрэл и режиссер нэхъяшхъэ, и лэжэгъэгъу икъи и ныбжэгъэгъу щыта Тевэж Султлан игу къегъэкъыж Клунэ роль гукъинэж куэд зэригээшлэр, Шолоховым и «Щылэ къэлэта» тхыгъэм къытращыкъла спектаклем къыхэш Куприяновэ Дарье и ролыр псом хуэмыдэу нэхъ къехъулахэм щышу къызээральытар, ар комедие, трагедие ролхэм пыльхъэншэу пэльэшту зэрыштыр.

Клунэ зыцыху щытахэм ягу къинэжащ псэ къабзэ зиэ, хъэшэлкъэ фы, цыиху гуапэу, щапхъэ зытрах артисткэу. Апхуэдэу Клунэ и гащэм хильхъаш театрэм къыщэхъуэ щэблээр гъэсэн луэхум.

Тэтрэл къыдэктэу жылагъуэ лэжъигъэхэри игъээшлэш ДыщэкI. Ар КъБАССР-м и Совет Нэхъяшхъэм и депутату тээнэйрэ хахаш. ДыщэкI Клунэ нобэ къытхэмтыжми, и Ихъыхыхэм, и лэжэгъухэми, и гащэм фытуэ зыльэгъуя цыихубэм, театраплхэм ящищупцакын.

ТЕКЛУЖЬ Заретэ.

Президентыр къыдэзыхъэх Мудрэн Беслъэн

Мудрэн Беслъэн спортым зэрыхъывар самбэрэш. Зыгъэсэн зэрышцэдээр куэд дэмыгъиауэ, 2007 гъэм ар Урысей Федерацэм и чемпион хуяащ икъи дунейпсо зэпеуээм дыжын медалыр къыщихъащ. Абыхэм къыхэкъу «Ду-

найпсо классымкъэ спортым и мастер» цэл лъаплэр къыфлааш. Арщхъэкъэ иуужкъэ дзюдор къыхихъащ. Щхъэузыгъуэ зи закуэш — дэтхэнэ зи спортынни хуэдэу, Мудрэнэр щэхъуэлэспырт Олимп зэпеуэхэм хэтийн, арщхъэкъэ

нейпсо классымкъэ спортым и мастер» цэл лъаплэр къыфлааш. Арщхъэкъэ иуужкъэ дзюдор къыхихъащ. Щхъэузыгъуэ зи закуэш — дэтхэнэ зи спортынни хуэдэу, Мудрэнэр щэхъуэлэспырт Олимп зэпеуэхэм хэтийн, арщхъэкъэ

ди щалэхэр Бразилием зэрышыхуэмынхунур хэт и дежкъи гурыуэгъуэт. Нэрыльгъа ю ахэр зын щхъэки къызэримынхуэлэтийнур. Уеблэмэ, абы гулытат Урысей Федерацэм и Президент Путин Владимири.

Мы илтэсэм и пэшэдээм ар къуат Соче зыщызыгъасэ къэралым дзюдомкъэ и гуп къыххам и зыгъэсэнгъэм къэлъыплын. Мудрэнэм и гуэрээзэшээр зэрытградээ Іэмал гуэрэхэр щагъэлъагъуэм къеупцакы. Олимпиадэм зэрызэхуэгъэзээр щыкъэлээр и мурадхэмрэ.

Беслъэн къэралым и юташхъэм жираш Рио-де-Жанейрэ куэну зэrimурадыр икъи Іэмал имылэу медалхэм зэрышэбэнинур.

— Сыт хуэдэ медаль зузыгъуыр? — щэупцакы щагъэлъагъуэм къеупцакы.

— Даун, дыщераш, — жэуп пыухыла иташ дигуэрэл.

Хъэрхуэрэгъу нэхъяшхъэу къильытэхэм щыцэупцакы, Беслъэн жираш Япониом щыщ Такатэ Наохисэ апхуэдэу зэрыштыр. Нэхъялээр ахэр зыбжанэрэ зэпэшэхуати, гуэрэгъуэрэ текуэнгъэр зыгъэрэгъэхъащ. Идкы Олимпиадэм Мудрэнэм щичээуэ къельтийтэ.

Урысей Федерацэм и Президентыр иту ю къэлэхъащ. Татарэ Мудрэнэр щалэ Мудрэн Беслъэн — дзюдомкъэ килограмм 60-м нэс зи хэлъагъхэм я зэпэуэм ар Олимп чемпион щыгъуащ! Къэбэрдэй щалэр и хъэрхуэрэгъу псоми ефлэхэр, Олимп лъагаплэм къыщыхуащ. ХъЭТАУ Ислам.

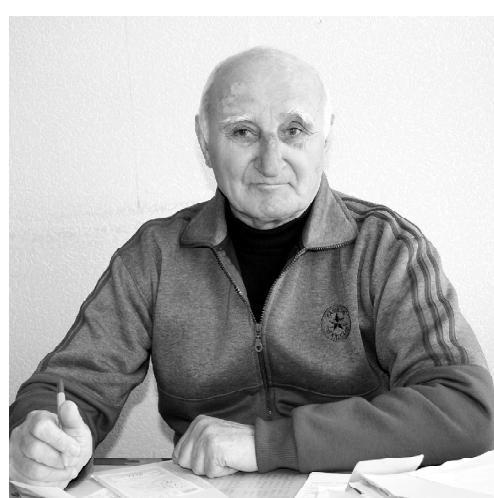
Жэш дыгъэ

КъБР-м и цыхубэ тхаклыэ Елгъэр Кашиф и къалэмьпэм къышцеклащ зи пшіэмрэ зи мыхъэнэмрэ лъагэ тхыгъэ купщафы куэд — усыгъэхэр, рассказхэр, повестхэр. Ахэр гъэнцлащ гъащэмрэ зэманимрэ я пэжыпэкіэ, гупсысэ куукэ.

Елгъэр Кашиф Мысост и куэр 1935 гъэм жэпуэгъуэ мазэм и 10-м Щхэлыхуэ къышцлащ. Къуажэ школым и ужкэ 1955 — 1960 гъэхэм Горький Максим и цэр зезыхэ Литературэ институтын (Москва) щеджащ. Ар къиуха нэужь, Къэбэрдей-Балъкъэр телестудиен, «Ленин гъуэгү» (иджы «Адыгэ псальэ») газетын щилэжьащ. 1970 гъэм Ѣщэгъяа 2013 гъэ пшондэ Ѣщэгъяа «Лащхэмахуэ» журнальном и редакцэм — абы и къудамэм и унафещу, жеуап

зыхх секретару, редактор нэхъышхуэ.

Елгъэрим и усэхэр дунейм къыштихъэр 1955 гъэрш — и яле тхыльыр («Дыгъэр къышцеклийм») 1958 гъэм къидкащ. Абы лъандэрэ Налшики Москви щытрадзащ и тхыгъэхэр Ѣщэхуэхъеса тхиль 26-рэ. Апхуэдэхэм ящищ «Гъуэгъхыблыр Ѣщэхэхъим», «Щэдэзапэ», «Гугъапэ», «Псыгүэж», «Пщэдджыж хъащэ», «Ухаймэ, ульяш», «Бгыхэм я жъау», «Щым и набдэ», «Лъэужъхэр», «Песня у во-

допада», «В долине нарзанов», «Ночное солнце» тхыльхэр, нэгъуэцхэри. 1988 гъэм къидкащ Елгъэр Кашиф и «Щуагъэ» романы. Апхуэдэу тхыгъэ машэ къышцеклийм Кашиф и Идаакъэм — уси, рассказы, повести, романы. Абыхэм ящищ зыи лъэужъынш хъуакъым, ди литературэ зы-

гъэжьыфы, абы лъебакъуэцхэ езыгъэча, и пшіэр лъагэ зыдехъуа тхыгъэ купщафы ахэр.

Елгъэр Кашиф адыгэбзэкіэ зэридзеклащ нэгъуэцхэ лъепкъ тхаклыэхэм, усаклыэхэм я Идаакъэр къышцекла тхыгъэ куэд. Араш Къурлэн лъаплэмрэ Мухъэмэд бегыымбарын и гъашэмрэ и йуэхушафхэмрэ таухуа тхыльымрэ адыгэбзэкіэ зээздээкъари. Елгъэр

рэмы и усыгъэ куэди къидкащ нэгъуэцхэ лъепкъхэм я бзэкли.

Кашиф къызыхъекла унагъэр Щхэлыхуэ нэхъ пшэ, нэмыс Ѣщизахъем ящищ. Абы и адэ Мысост фыуэ зымылтэгъуа ди къуажи уеблэмэ Кэнжэ, Шэджэм жылагъуэхъеми дэсагъэнкъым. Лэжъакуэжъу, цыху щабэрэ гуапэу, лъыжь

иушдрэ чэнджэш щхэлыхуэ жумарту ар жылэм ягу къинащ. Абы и къуэхэри — Хъечими Кашифи — я адэм ёшь хъуажащ. Нобэ зи гугуу ѡшыр Кашифчи, щхэлыхуэ ѹэдэсхэм ар фыуэ ялъагуу жыпленыр машэ сфишл, апхуэдизу пшэ, нэмыс, Ѣшыхъ къыхуащри. Езыри жылэм папшэ и щхэфэр лъэгушын ишынуущ жыхуалем хуэдэш: гуфэгъуэ зилэм деээт, зи пшлантэ нэшхъяягъуэ дэлтым дошыгъуэ, — жеэ КъБР-м и Журналистхэм я зэгхуэнигъэм и тхъэмадэ Мэзыхъе Борис.

Ди литературэм, журналистикэм, Ѣэнхабзэм Ѣшэ фыншэм папшэ Елгъэр Кашиф къыфлащ «Къэбэрдей-Балъкъэрим Ѣэнхабзэмкэ Ѣшыхъ зиэ и лэжъакуэ», «КъБР-м и цыхубэ тхаклыэ» цэ лъаплэмрэ. «Зэнбжъэгъуэгъуэ» орденыр, медалхэр, Ѣшыхъ тхыльхэр къраташ.

ТЕКЛУЖЬ Заретэ.

Гъуазэ

Тхуущи гъэхэм я пэщэдээм Къэбэрдей-Балъкъэрим и жэмышхэм зэхаублауэ Ѣшта зэхъэзэхуэм куэдым я цэр жыжъэ Ѣшгъэуаш, пшіэр Ѣшыхърэ къахуихъащ. Абыхэм ящищ зи гъащэ псор лэжъыгъэшхуэрэ цыхугъэ лъагэкъэ гъэнцлаа 2013 гъэм къэгъуэгъурыкъуа, зыпрыта 1958 гъэм и зыгъуынгъэм зи гуашцэр хъэлэлу езыта Пащты Салимэ Мэзан и пхъур.

рум къихъыхункэ хуэпэжу къеклыкащ.

1943 гъэм и Ѣхъэгъусэр Харьков деж зэрышхэкүедам и хъыбар жагуэр удыншхуэу къижъэхъуами, гуаэм къигъешакъым, и бгыр Ѣникъузэри, я къе закъуэр зэрилпъыжын, жылэм къаклэримыхуу и йуэхуу зэришэнэм и акылыр триухащ. Мис апхуэдэу ар тэхъаш лъыхъузыгъэм хуэзыша гъэгум.

Республикэм и жэмышхэм я зэхъэзэхуэм зиубгъу эзгыт. Псом хуэмыдзу, ар зэшэппльяр Къэбэрдей Урысейм зэрихы-

хъэрэ ильэс 400 Ѣрикъу 1957 гъэм. Жэмыш пашэхэм къызыдаштат гъэшу къалэжхэм процент 35-кээхэхъуэнүүт тэухуа къыхуеджэнгъяэр. Абыхэм я зэпеүэм дихъэхуу къэлъыпльярт республикэм и унафещхэри, мэкъумэш хозяйстввэхэм я Ѣшгъэлхэри. Жэмыш пашхуа Къаскъул Мусльимэт, Жамборэ Уэс, Ало Башир, Афэшлагъуэ Нащхуэ, Кыщ Чэзим, Пащты Салимэ сымэ, нэгъуэцхэмий я цэр дэнэ Ѣшыгъи Ѣшгээлпахырт. Абы Ѣшгъуэ дэхэнэ ми ильэсир иухащ зыхуигъэувыжа къалэнным Ѣригъэгъуа.

1958 гъэм Пащты Салимэ къыхильхъащ Сталинград областым и Ишхъуэхэм я Ѣшахъэм тету, яыгъэ жэм къэс хуэзэу маҳуэм шэ пут къышашуу. Абы зэзыпштыфынур зи къарум Ѣыгъугыж, зи Ишхъагъэм хуэзийж, йуэхум фыуэхэзшыгъи гумызагъэхэрт. Иккэ, куэд дэмыкъыу, республикэм и жэмыш пшы бжыгъэхэм я гунаапкъэшхэрт. Салимэ и жэрдэмшэхэр республикэм и Ишхъуэхэм гуазэ яхуэхуати, я гуапэу къыдащтащ. Абы и Ѣшахъэм тету, жэмыш 40-м нэблагъэ пашэхэм яхыхъащ, ильэсэм зи жэмыш хуэзэу къышлашыр килограмм 3500 — 4000-м нагъэсу, Гугу Розэ, Гуппоевэ Маймулет, Къэжэр Мелыхъан, Къущхъэ Абулан,

нэгъуэцхэ куэдхэмий я цэр Пащтын ейм Ѣыгъуу зэуущэхэм къышрауэрт, я сурэтхэм Ѣшыхъ пхъэбгъуэр ягъэдажаэрт.

Салимэ и зэфшэхуэмрэ гулъытэншэхъацьын. Цыхубзхэм я дунайпсо зэшэхъееныгъэр ильэс 50 Ѣрикъум ирихъэлэу, 1960 гъэм пъатхэпэм и 7-м СССР-м и Совет Нэхъыщхэм и Президиумын и Указынэ Социалист Лэжъыгъэм и Лыхъуужь цэ лъаплэр къыфлащ. Къэралын и нагыщэ нэхъыщхэхэр — Ленин орденыр «Гъубжэр Уадэрэ» дышэ медалырмэ Бахъсэн Ѣынальм хъихъе Куба къуажин Сталиним и цэркэ Ѣшызэхт колхозым и жэмыш пашэм Кремльим къышрауяа. Апхуэдэу «Гуашцэдэхъим и Бэрэракъ Плынж» орденыр, медалхэр, Ѣшыхъ тхыльхэр къыхуагъэфещащ, Совет зэхуэмыдэхэм я депутату хахаш. Пащты Салимэ и цэр Куба къуажэм и уэрэмхэм ящищ зым зэрэхъэ.

Хъэжъыкъарэ Алик.

Лъэпкъ гупсысэ тельыдже

Къэбэрдей-Балъкъэрим и цыхубэ артист, Абхъаз Республикаимрэ Урысей Федерацэмрэ гъуаздажхэмкэ Ѣшыхъ зиэ я лэжъакуэ Дaur Аслъян и уэрэдхэр дунейм къызэритехъэрэ цыхум фыуэ яльгъуа зибэр къыздэсэм иоклыэ. Композиторым лъэпкъ музыкэм зригъэжъащ, и Идаакъэшцекъэм псори Ѣыдихъэхар пэжагъэрэ езы Аслъян и гу къабзагъэрэ яхилхъащи араш. Къицынэмьыцлаа, абы и лэжъыгъэхэр адыгэ лъэпкъ уэрэдыхъэм пэгъунэгъуа дыдэш.

Куэдрэ дигу къыдо гъэкъын Ленин сауғэтир зыхуагъэфеща композитор цэрэриүэ Свиридов Георгий зэгүэром жиауэ Ѣштар:

«Даур Аслъян и уэрэдхэрэ мақъамэхэмрэ къабзэш, гуакуэш икли Ѣущигъэ яхэльш». Абы и псальхэрэ пэж дыдэш. Даурым и Идаакъэшцекъэм я нэхъыбэр Москва къыщыдэ-

кащ. Композиторым и творчествэм Ѣыгъуазэ зицла нэужь, Тухманов Давид жиащ: «Лъэпкъ гупсысэ тельыдже къашхъэшкэ! Даур Аслъян и лэжъыгъэхэр адрайхэм. И мақъамэхэр къызэрэгүгэкъыу, тиншу къыпшыху Ѣшхэкъэ, уэрэдусым и Идаакъэшцекъэм Ѣышыхъбош Ѣзым и гурышэрэ гупсысэ куурэ. Апхуэдэ макъамхэм ухуэкъэ, къэуэтэкъэ хъэлэмт яэш. Нэхъыщхэраши, абыхэм Ѣышум ягу зэрэдыхъэн лъагъуэ къагъуэтэн яхузэфокъ. Ахэр фыуэ Ѣшлагъу композиторым и хэку. Апхуэдэу гуфэгъуэ маҳуэхэм, хъэгъуэлъыгъуэхэм Ѣыжалаэ, и нэхъыбэр ахэр Ѣышубэ уэрэду ялъытэу».

1991 гъэм «Бгырыс симфоние къафэхэр» зыфтица и лэжъыгъэм къыхуагъэфещащ УФ-м и Къэрал сауғэтыр. Апхуэдэу композиторым къыритыхат Урысейм и Президент Ельцин Борис.

Даур Аслъян лъэныкъуэ куэдкэ узэштэ. Ильэс куэдкэ ехъуплэнэгъэр ильэу ар УФ-м и Композиторхэм я зэгхуэнигъэм Ставрополь крайим Ѣшэ и къудамэм и правленэм и унафещу лэжъащ. Музыкэм и музакъуэу, абы фэхъэлэмэт Ѣэнгъэ-къэхутэнгъэ лэжъыгъэр егъэкъуэкыни. Абы адыгэхэм я йуэрыуатэр иджкуре, ар лъабжэ зыхуишта лэжъыгъэ зыбжанэ дунейм къытрыгъяа. Абыхэм ящищ «Пшынауэ Ерыжъ Зули», «Тхъэбисым Умар», «Къэрэш-Шэрдэжэсэм и мақъам Ѣэнхабзэр», нэгъуэцхэри. Ахэр посри Москва къыщыдэкащ. Зэгуэр Щедрин Родион зэрэжилаци, «Даур Аслъян и Идаакъэшцекъэм зэфшэкъин зиэ Ѣышу, музыкант, композитор, дирижер Иэзэш». Апхуэдэу зи гугуу зэрэштэри.

Къардэн Юлэ.
Музиковед.

Щэнныгъэрылажъэ нэсу псэуаш

КЧР-м гуманитар къэхутэнныгъэхэмкэ и институтын къэбэрдэй-чекесыбзэмрэ абавэбзэмрэкэ и къудамэм и щэнныгъэ лэжьакууэу, Къэрэшней-Чекесым щэнныгъэмкэ щыхъ зиэ и іашлагъэрылажъэ дунейм тета Темир Раисэ Хъесанэ и пхъум хузэфлэкаш лъэпкъми, щэнныгъэми къуэпс махуэ яхуэхъун гъашъэ лъэужъэр гуашъэ йыхъэрэ къигъэнэн.

Хэгэ Хъесанэрэ абы и щхъэгүсэ Лъаплэрэ я унагуэум къихъухащ. Абы и гъашъэ гъуэгүнэр гъашлагъуэнш. 1954 гъэм Раисэ къуажэм дэт классибл хуу курит еджаплэр къиухащ, е 8-нэ классыр Хъэбээз курит еджаплэм, е 9 — 10-нэ классхэр Черкесск къалэм дэт лъэпкъ еджаплэ-интернатын къишиухъяш.

Еджаплэр къиуха нэужь 1954 гъэм Раисэ Хъесанэ и пхъур Черкесск къалэм дэт, егъэджа-къуэхэр здагъэхъэзыр институтын щотысхъэ. Абдеж иль-

ситикэ щеджауэ, Ставрополь пединститутын филологиимкэ и факультетын и щэнныгъэр щыпещэ. Институтын заочнэу щеджээрэ, абы и егъэджа-къуэхэр къишищедээ Жъакуэ курит еджаплэм. Абдеж абы цыкликхэр урысыбзэмрэ адигэбзэмрэкэ щрэгъаджэ.

Илжым Темир Раисэ Хъэбээз курит еджаплэм урысыбзэмрэ адигэбзэмрэкэ щрэгъаджэ. 1964 — 1966 гъэм, «Чекес птыжъ» газетын, 1966 гъэм къишищидзауэ ар щылэжъаш Къэрэшней-Чекесым гуманитар

къэхутэнныгъэхэмкэ и институтын. Академик Шагиров А. и нээм щэту Темирэ и кандидат лэжьигъэр пхыригъэкли, филология щэнныгъэхэм я кандидат цэр къыфлащащ. Илжурэй ильсэхэм Раисэ Хъесанэ и пхъум и щэнныгъэ къеххым зиубгуаш. Къэбэрдэй-чекесыбзэм и лексикэмрэ и ономастикэмрэ ехъэлэуэ щыэ лъэпощхээхэхэдээ щуцлаа. Абдеж абы цыкликхэр урысыбзэмрэ адигэбзэмрэкэ щрэгъаджэ.

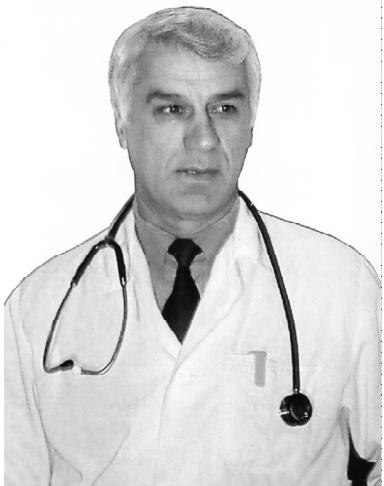
Темир Раисэ щэнныгъэ лэжьигъэр 70-м щигыу и ёдакъэм къишищедээ. Абы и лэжьигъэхэр Къэрэшней-Чекесымрэ Урысеймрэ къишимынэу, хамэ къэралхэми щыцэрыуэш. Абы и нээм щэту къыдэклэ ѕуск «Русско-кабардино-чекесский словарь общественно-политической терминологии» (Чекесск, 1984 гээ) жихуилэр, филология щэнны

гъэхэмкэ доктор Къумахуэ М. и нээм щэту дунейм къитехъа, томити хуу «Кабардино-чекеский язык» тхыльым и авторхэм яшыщ зыу щитащ. Къинэмьшхауэ, «Лингвистический Атлас Европы» жыхуилэм къэбэрдэй-чекесыбзэмкэ тхыгъэ игъэхъэзыращ.

Ар хеташ хэгъуэгү, урсыеий, дунейпсо конференцхэм, форумхэм, симпозиумхэм. Темирэйм адигэ филологиим зегъэ-узынхэлийн гъэшхүэ хуишцаа. Ильсэ бжыгээ күэдкэ аар и унафэшу щитащ къэбэрдэй-чекесыбзэм и къудамэм, ижкъкэ — Къэрэшней-Чекес гуманитар къэхутэнныгъэхэмкэ и институтын къэбэрдэй-чекесыбзэмрэ адигэбзэмрэкэ и къудамэм. 1990 гъэхэм къэбэрдэй-чекес, адигей алфавитхэм елэжыжынмкэ къызэрагъэпэца комиссым и пашэу щитащ. Раисэ дунейм ехъяаш 2014 гээ.

**БЕМЫРЗЭ
Зураб.**

Гумызагъагъымрэ псэ къабзагъымрэ къебэклиу

Къигъэшца гъашъэм щышу ильсэ 45-рэ медицинэ щэнныгъэм, цыиххэм я узыншагъэр хъумэним хуэзигъэтэйлэ, ноби ильсэ щэ ныкъуэкэ ўзээбэкъижмэ къыхихаа щыта іашлагъэм хуэпэжу бгъэдээт, Хъэбээз къуажэм къышалхуа, адигэр зэригушхуэ еджагъэшхуэ Даур Борис Индрис и къум и іашлагъаша ѿшынгъэ, ар зыхээзимыншца ди республикэм дэнэ къэна, Урысейими къинауэ къишицэкинкъым...

Борис езыр къыздэхъуа Хъэбээз къуажэ закыуэракъым иригушхуэр. Абы ироин Борис ирихъэлэ, лъэпкъ зэхуэмидэхэм къыхэкл цыиххэр. Атээ, ильсэ күэдкэ и іашлагъэм здышилэжэя Москва къалэм, Тхъэм ирешчи, и узыншагъэр къигъэгүзүүэз өкүүлэл дэтхэнэми, Борис и гу хуабагъкэ, посэ іашлагъкэ яптыкьюоки.

Цыиххэм я узыншагъэр хуу-

мэним ильсэ 45-рэ ириатащ Даур Борис. Абы щышу ильсэ 37-рэ хууши, и дохутыр лэжьигъэм дехь и щэнныгъэ-егъэдже-гъэхэр илхуххэри.

Щыхъ лъагэ къыздилъеща и гуашъэдээ гъуэгүнэр дохутыр іашлагъэрылажъэ ныбжыщэм къишищидзаа, ишхъэ щэнныгъэр зригъэгъэстаа нэужь, къыздаунэтилаа Теберды жылагъуэм деж. Ильсити текри, совет-парт

къулыкъухэм я лъэуки, Борис къеъэзэж къыздальхуа Хъэбээз районым. Япэ щыкы мы районым ит медицинэ 1уэху-щаплэм и къудамэм и унафэшу, илжкъэ районым и дохутыр нэхъышхъэу.

Щэнныгъэм хуэлабгъэкэ дохутырим и еджэнэгъэр пишэну мурад ёцли, шохъэж иджы РМАПО-кэ зэджэ, ипэкэ дохутырхэм я іашлагъэр хэгъэхъуэнхмкэ Купсэ институтын и аспирантурэм. Дохутыр Дайрим и ижкъкэ къишицэклэ ѕуск «Русско-кабардино-чекесский словарь общественно-политической терминологии» (Чекесск, 1984 гээ) жихуилэр, филология щэнны

джещым и чэнджещэгү пашэш. Пэжыр жыгынумэ, зы да-къикъэкэ 1уэхуншэ хуукъым. Егъэджэнэгъэ 1уэхум къыдэхуэрэ, къуажэм, районым, республикэм зи узыншагъэкэ гүэвэгъу ихуа, Борис и унагуэум къеъуалыц цыиххэр щеплыкы, зэрэзилээзэн хуей хуухъуэхэр, 1емалхэр яхуеубзыху. Глухы-1энкъым дохутырим цыихуу къеъуалыэр, дэлэпкъууныгъэ щэлээлэу къыхуэклээр зыхуэдизэр. Дэтхэнэми Борис яхуэгугаа, пасльэ щабэклэ, гу іашлээлэу яптыкьюоки. «Тхъешхуэр дохутырну къыхуэлупат» зыхуалэш Даур Борис.

Жыгынхээш, и гъашъэр зри-та дохутыр іашлагъэм, медицинэ щэнныгъэм къинэмьшхауэ, Даур Борис икти лъэпкъ 1уэхум жыдэжэру зэрихэтыр, 1уэхугуэ куэд зэрилэжыэр, Москва къалэм лъэпкъ щэнхабзэ күлсэ къызэзигъэпэцахэм зэращищыр. Абы егъэшыпкэ Борис къызэхкэ лъэпкъым фыльтагъууныгъэ ин зэрихуилэр.

АБИДОКЬУЭ Люсанэ.

Артист зэчиифлэу Мухъэрбэч

Театрынрэ киномрэ зи іашлагъаша инкъэ зыиета артист тельиджэц СССР-м щызэхэтам цыриуагъ ин зи зэчийкэ къэзылъэща Акъ Мухъэрбэч Угъурлы и къуэр.

Артистыр 1949 гъэм щылэлм и 18-м Къэрэшней-Чекес автоном областым хыхъэ Жъакуэ къуажэм къишихъяаш. Мухъэрбэч Тбилиси дэт къэрал театральнэ институтраа къиухар. 1972 гъэм абы и хэку цыкким къигъэзэжки, профессиональнэ адигэ театрын и лъябжъэр зуухуэхэм яшыщ зыхъяаш.

Акъым и гугу щыпшкъэ, уи нэгу къишихъэр зыщ — абы театральнэ сценэм къигъэшца щыта образ зэхуэмидэхэрэш, утыкур ишэбжыфлэ, гушилэм цыиххэр зэшшилэтеу зэрыштиараа. А посм къадэклэуэ, Мухъэрбэч посэ дахэрэ гу хэллэлрэ зиэт. Мухъэрбэч хэлъа зэчийр, сценэм хуэдэ къабзэу, гъашъэми уардуу къишигъэлъяаша. Ахэр бгым къишишы

джерпэдэжжэйм хуэдэу и гум къишихъясти цыиххэм я пашхъэ кърильхъэт.

Театрын Мухъэрбэч роль 70-м щигыу щигъээшцаа. Абы хэм яшыщ цыиххэм ягу нэхъ къинэжаш: Мусрепов Г. и «Поэма о любви» спектаклем Козар и ролыр, Акъсыре А. и «Эдипху» спектаклем Темрюк и ролыр, Хъэгъундокъуэ Р. и «Две любви» гушилэ комедиим Кочкарев и ролыр, Джанкометти П. и «Семья преступника» спектаклем Коррадо и ролыр, Мольер и «Проделки Скалена» спектаклем Сельвестр и ролыр, Сапгир и «Кот в сапогах» сабий спектаклем Людоедым и ролыр, Дэбагуэ М., Абдокъуэ М. сымэ зэгүүсэу ятха «Мать предателя» спектаклем Берланги и ролыр,

Шыд Ю. и «Пауки» сатирэ комедиим Билали ролыр, нэгъүэшлэ куэди. Акъым фы дыдэу къыдэхъут и хуэлабгъэхэм яшыщ зыркином щиджэгүнүр. Абы и зэхэлъыкъэ, зыщыкъэ дахэм кинорежиссер цырлыуэ күэдым гу къылтатэт. Мухъэрбэч роль зэхуэмидэхэр художественэ фильм 12-м щигъээшцаа. Япэу ар экраным къиухъаш «Всадник с молнией в руках» фильмым хэту. Къинэмьшхауэ, Венгрием, Таджикистаным, Абхазыым, Москва, Ленинград къалэхэм щытраха фильм күэдым хэташ. Апхуэдэш: «Хромой дервиш», «Колокол священной кузни», «По следам властелина», «Гляди веселей», «Дюма на Кавказе», «Огненное детство», нэгъүэшхэри.

Мухъэрбэч фылыу зыцыху щытахэм жалэж, ар сценэм зэрыштиджэгур артист цырлыуэ Смоктуновский, Лавров, Жженов сымэ ирагыншаша, хэбгээзыхъэм, абыхэм я джэгүүлэхэм щаригъэфлаку щылаа.

Къинэмьшхауэ, Акъым фы дыдэу къыдэхъут и хуэлабгъэхэм яшыщ зыркином щиджэгүнүр. Абы и зэхэлъыкъэ, зыщыкъэ дахэм кинорежиссер цырлыуэ күэдым гу къылтатэт. Мухъэрбэч роль зэхуэмидэхэр художественэ фильм 12-м щигъээшцаа. Япэу ар экраным къиухъаш «Всадник с молнией в руках» фильмым хэту. Къинэмьшхауэ, Венгрием, Таджикистаным, Абхазыым, Москва, Ленинград къалэхэм щытраха фильм күэдым хэташ. Апхуэдэш: «Хромой дервиш», «Колокол священной кузни», «По следам властелина», «Гляди веселей», «Дюма на Кавказе», «Огненное детство», нэгъүэшхэри.

Мухъэрбэч фылыу зыцыху щытахэм жалэж, ар сценэм зэрыштиджэгур артист цырлыуэ Смоктуновский, Лавров, Жженов сымэ ирагыншаша, хэбгээзыхъэм, абыхэм я джэгүүлэхэм щаригъэфлаку щылаа.

Къызэралытэмкэ, актерим нэхъыфы дыдэу къеъулар «Риза» и ролращ («Колокол священной кузни»). Мы ролым папшы Мухъэрбэч Абхаз АССР-м и цыиххэр артист цырлыуэ къиофлаща щыташ. Абы нэмышыу, Акъыр Къэбэрдэй-Балъкъэр Республики Шылх зиэ и артист. Мухъэрбэч и зэчийр къыздахамылтыар и пасри игури зыхуэлэжжэя и республикэм дежж...

Акъ Мухъэрбэч къызэхкэ лъэпкъым щэнхабзэ, гуаздэжэ я лъэнхыкъуэлжэ и зылжынгъэр и хуэлэхэр. Ильс 38-рэ зи нэгъүэш, зи къару илтыгъуэ артист зэчиифлэдэш иджыри мурадышхуэр илэт. Абы щыхъэт тохъуэ Мухъэрбэч къишишна, нэмыгъэса іэритххэр... Ауэ Тхъэшхуэм иухатэхъэм абыхэм хунэсын. И тхыгъэ нэмыгъэсахэм хуэдэу, Мухъэрбэч и зэчийр ноби пэпшын щылэхкэ. Акъым и цэр налкүтналмэс лъэпкъ гуаздэжэм и тхыдэм къиухэнц.

ЩОХЪУЖЛЮСАНЭ.

Тизэукулгъу гъашэгъонхэр

Пчэгур къашъом

Олимпиадэ джэгунхэу Рио-де-Жанейро щыкъуа гъашъомхэм щытхъур къашъынхэм зэу-къэгъу гъашэгъонхэр адтылагъэх. Теуцожь районым игупчэу Пэнэжъыкъуа щыкъогъэ зэхахъем зыедзыгъо къыхэдгэшти штоигъу.

Мафэр сыхатыр 4 зыщыхуятым ощхим къуаджэм иурам шхъаэ зэлъикъугъ. Культурэм и Унэшхо псыр йууцуагъ. Ареу щытми, цыфхэр зэбгырыкъыгъыгъэхэп. Бысымхэр хъаклэхэм яжагъэх, гуфбэнэгъэ ахэлъэу алэгъокъыгъэх. Теуцожь районым иадминистрации ипашэу Хъачмамыкъо Азэмэт шуфэс гушыгъэхэмкэ спортым илъихъужхэр пчэгум къырихъблэгъагъэх.

Мудрэнэ Бисльян зэфэко

дахэр узыгъепшишэу къыгъэлэгъуагъ. Джэдью Ануар шхъафит бэнаклэмкэ Олимпиадэм тыхын медалыр къыщыдихыгъ. Урысыем и Президентэу Владимир Путинир тиспортоменхэм Москва защиоклэм, Мурэнэ Бисльани, Джэдью Ануар хэушхъафыгъуэу къызэрэхъыгъэхэм зэхахъем къеклонгъэхэр щыгъозагъэх. А. Джэдью лыххужь шылыгъем фэдэу алырэгум щыбенагъ. Шъобж хъыльэ къытырашагъэу теклонгъэм фэбэнагъ.

Адыгэ джэгур Пэнэжъыкъуа щыщаублэм, Джэдью Ануар къыдэшьогъэ пшышашэхэм къызэрэхъыгъуэу, зэхахъэр гукъекъыж дахэу ящыгъенгъэ къыхэнэжъышти.

— Тхъаегъепсэух къытпэгъо-къыгъэхэр, Олимпиадэм тыхыгъуэу къытфгумэгъо-къыгъэхэр, — къытигуагъуэу Джэдью Ануар. — Адыгэ Республиком ныбджэгъоу, нэлиасэу щытигъэхэм нэбгырабэ

Пэнэжъыкъуа щэуджых, Джэдью Ануар адыгэ къашъор къешы.

къаҳехъуагъуэу Къэбэртэе-Бэль-къарым тэгъээжъы.

...Теуцожь, Кошхэблэ районхэм, Мыекъуапэ спортсмен

цэрийохэм ашыукалахъэхэр непи телефонкэ къытфытеох, редакцием къэклох. Нэпэөппль суэртхэм ахэр алъехъух, упчэу

яэр маклэп. Сурэтэу «Адыгэ макъэм» къыщыхетуутырэр пшышашэхэр къызыкъеупчагъэхэм ашыщ.

Лъэпкъ шэжъымрэ щыгъенгъэмрэ

Инасып хэкужъим щэбагъо

Хэгъэгү зэфэш-хъафхэм Стлашъу Басам ашыпсэу. Хэкужъим къызегъэ-зэжъым, инасып щигъотыгъ. Унэгъо дахэ илэу Мыекъуапэ зэрэдэсүм рэгушхо. Гушыгъуэу тызэфхэхъүүм ыпекъэ зэгъеп-шэнхэр ышыгъэх.

— Голланд лъэгаплэхэм сиклэлэцыкъуяа ашыкъуагъ, — къелатэ Стлашъу Басам. — Адыгэхэм къуаджэм цэу фаусыгъэр сцыгыупшэрэп — Сэлэмэнэ.

— Дунаир зэрэмэрэхъатым, зэо-банэхэр шъольырэу шузыгъипсэурэм зэрэшыкъохэрэм фэши Дамаскэ шъуко-шыгъагъ.

— Ары. Сирием 1967-рэ ильэсүм сиклэжын фау хуульэ. 1976-рэ ильэсүм Ростов-на-Дону дэт ашыгъэрэ еджаплэм сычлэхъагъ. Сэнэхъатыр зээгъэгъотыгъэ 1982-рэ ильэсүм Сирием згээзэжъыгъ. Йошлэнэри езгэжъагъ, еланэ дээм кулыкъур щысхыгъ.

— Уинибджэгъуэу Ацу-мыжъ Русльян, Псылушо Юсыф, Хэкужъ Адам, нэмийкъэм къысфалтагъ Мыекъуапэ унагъо зэрэшыпшагъэр.

Басам мэшхы. Сурэтхэм ахэлпльэ, гукъекъижхэм афы-

зэпплэкъижъы, ау игушыгъэ къыпидзэжъирэп.

— Дунаим щыцэрию ансамблэу «Налмэсүм» икъэшьокло пшышашэхэм нэуасэ уафэзышыгъагъэр Хъоджэе Мурадина?

— Адыгэмэ зэралоу, нафе

мыхъужын шъэф щылэп. Апрэ уахтэм сшыгъашэйонэу къашъохэрэм сялпыштыгъ. Бэ

темышэу Хъоджэе Мурадинэ

Еджэркъуа щыщ пшышашэ

нэуасэ сиифишигъ, сепсэль

хъоу езгэжъагъ... Тиньсащэ

дахэу Мыекъуапэ щызэхэштагъ.

Сыгу къео джэгум ичэгүүтгэ

гъэхэм ашыщхэу Хъодэ Адамрэ

Шэуджэн Муратрэ къызэрэ

хэмийтгэхъэр — ахэр Абхъа

зым ишхъафитныгъэ фэбанэ

хээ лыххужь юу фэхыгъэх.

— Ныбджэ-гъухэм къялпяла-лэрэр маклэп.

— Щыгъенгъэм ныбджэгъу щы-уимыгъуэу узэрэ-пшэущтыр сшэрэп. Ныбджэгъухэм урысыбээр нахын-шоу сагъешлагъ, унагъо сагъэгъо-тыгъ, хэкужъим сыкъащэжъыгъ. Ныбджэгъум епlo-рэр уяни, уилахъули уялтэн пльэкъиштэп.

— Уишхъэ-гъусэу Жаннэ Адыгэ къэралыгъо универси-тетим щыргэгъаджэх.

— Гъашээр шъенгъэм къе-гъебаи. Лъэпкъ зэфэшхъафхэр университетым щытэлэгъуэх. Адыгэ Республиком зэрэшдэхэрэм ишуагъэкэ ти-тарихъ нахыншоу зэрагъашэ, тизэфшытагъицэхэр мэпйтэх.

Къэзыхъэзэжъы-рэм игупши

— Басам, хэкужъим къэз-хъэзжынхэм егъэжаплэу фэхъуяа гъэр къыталоба?

— Алэ гур хэкужъим щылэн фае. Хэгъэгум зэхъокынгъэ инхэр щыкъоштыгъэх. Анахъ зыщыкъинхэм сыкъэжъыгъ. Ныбджэгъухэм, нэуасэхэм къяла-чэу къысхальхъагъэр непи сэ-гъэфедэ.

Гур зыдэшыгъэ бгээ-

зэжъмэ, укэгъожъицэх. Адыгэхэр дунаим тетэкъуагъэхуэ зэрэпсэухэрэм шуауагъуэу хэлъыри бгээфедэнэр сэ къыхэхъыгъ.

— Сыда ашкэ къапло пшо-игъор?

— Дунаим тет хэгъегуэхэм культуруэу, гъесэнгъуэу ялэм тильэпкъэгъухэм защагъэгъозэн алъэкъы. Хэкужъим къэкло-

жы зышлонгъохэм яамалхэр зэфэдэхэп.

Зэгъэшэнхэр тышы-

хээдгъотыштхэу сэгүүгэ.

Тыбээ, шэнхэзэхэр чамынэнхэм фэш

тиамалхэм къахэхъо. Интернетыр

ши, зэлтыгъэшкэхэм яшуагъэкэ

«Адыгэ макъэм» еджэх.

— Унэгъо лужу шууху-гъэу Сирием шуушигъэ-щыгъи. Хэкужъим иджэмакъэ зэхэшьухыштыгъя?

— Мэшэлахъ. Зэши 5-рэ зэшыпхуу 3-рэ тыхуущтыгъ. Зэши 3-р, сэри сахэтэу, Урысыем щеджагъ, сэнхэхъатхэр зэдгээ-тэгъотыгъэх. Заор Сирием къызышжэхъэм, гүэх эхтэу сшыпхуу хэкужъим къэклохъыгъ.

Спорт унагъу

— Сэри «мэшэлах» къюсэло. Пкыр ишгъэуэу узыслэгъукэ сэгушо.

— Каратэм сывытлыгъ. Атлетикэ пынкэм сидихъыштыгъ.

Пчыр дэгээшнэхъэ Сирием

истудентхэм азыфагу щыкъорэ

зэнэхъохум апэрэ чыплэр къы-

щидэхъэу, хэгъэгум ихъульфы-

гъэхэм язэнхъохум джэрэз мэ-дэлалыр

къыщысфагъэшшуашуу

къыхэхъыгъ.

— Уишхъэгъусэ искусст-вэм къыхэпшигъ. Шъуикала-хэу Насыпээр Мамырэ дэгъоу сэшшэх.

— Мыекъуапэ иадминистрации Насып юф щешэ, физкультурэм пыль, ГТО-м ишалхъэхэр рөгъэхъу.

— Мамыр Урысыем кушьхээфчээ спортымкэ ихэшь-пкыгъигъэ командэ хэт, бэмы-шэу имедальхэм ахигъэхъуагъ.

— Спортымкэ пащэу илэхэм тафэрэз. Анатолий Лелюк ти-унагъо иныбджэгъушу. Ацумыжь Рустлан къызэртиуагъуза, Мамыр спортым щызэлшашагъ.

— Басам, тизэдэгүүщүүгъ зыщытухыщтым къыхэгъэ-шы сшоигъу цыфым «слэ-жыгъ, сэгушо» ыннын фэш игупшигъэ къызыщежъэрэр.

— «Уятэхъэм ячыгу къе-күүжъ» есэло къыгъэзжынхэм пае гу зышы зышлонгъю. Лъэпкъым ичыгу тышэрэшгээсэурэм ишуагъэкэ, адыгабзэр тэшэ, мэфэхъэхэм тахэлажъэ, тигушуагъо зэдэтэгъо. Адыгэхэр зэфээшэрэ мэфэхъэхэм мэхъэ-нэ ин ясэти. Адыгэ Республикар тиэ зэрэхъуэхм ишуагъэхъэ адыгэ бирракыр къаштэжъыгъ, дунаим щэбыатэ.

— Уигухэлъышуухэр къыб-дэхъунхэу пфэсэло.

— Тхъаугъэпсэу. Сурэтим итыр: Стлашъухэм яунагъу.

■ Нэкүубгъор зыгъэхъазыргъэр ЕМТЫЛЬ Нурый.

Редактор шхъаIэхэр:

■ Зэхэзыхъагъэр:

Адыгэ Республиком лъэпкъ Йохэмкээ, Ыкыб къэралхэм ашыпсэур тилъялкъэгъухэм адьырээ зэлъынгъэхэмкээ, ыкыб къэбар жыгъэх иямалхэмкээ и Комитет Адрессы: ур. Крестьянскэр, 236

■ Зыщаушхъатыгъэр:

Урысыем Федерацием хэутын Йохэмкээ, телерадиокъэтынхэмкээ ыкыб зэлъынгъэхэмкээ амалхэмкээ и Министерствэ и Темир-Кавказ ыкыб гъэоришил, зэраушхъатыгъэхэм номерыр ПИ №ТУ23-00916

■ Зыщаушхъатыгъэр:

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кв. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шхъаIэхм иапэр гудэрээр — 52-49-44, редактор гудэрээр — пшъэдэгъыжъыгъырэ секретарыр — 52-16-77. E-mail: adygoe@mail.ru

■ Пчагъэр 4017

Индексхэр 52161

